

УДК 336:713

РУСІНАЮ.О., ЛПІНСЬКА Д.Ю.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРИБУТОК ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Мета. *Визначення теоретико-методичних положень впливу прибутку на фінансову стійкість комерційного банку.*

Методика. *Опрацьовані матеріали українських та зарубіжних науковців, щодо прибутку, як загальної складової стійкого фінансового положення.*

Результати. *На основі проведеного дослідження розкрито основний зміст прибутковості та визначено фактори впливу на його рівень в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Розглянуто проблеми забезпечення достатнього рівня банківського прибутку та необхідність ефективного управління ним.*

Наукова новизна. *У статті запропоновано сучасну систему планування прибутку комерційного банку.*

Практична значимість. *Можливість якісного управління прибутком за рахунок правильно прийнятих стратегій.*

Ключові слова: *прибуток, фінансова стійкість, управління та забезпечення прибутку, рівень прибутковості.*

Вступ. В сучасних українських умовах спостерігаються складні економічні процеси та суттєві зміни в діяльності комерційних банків, що зумовило необхідність вирішення питання їх прибутковості.

Сутність та роль прибутку в управлінні фінансовою структурою комерційного банку на державному рівні визначається Законами України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №2121-III та безпосередньо Національним банком України. Тому, однією з основних цілей результативної діяльності банку є одержання прибутку, який є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, базою підвищення добробуту працівників банку, та який реально відображає ефективність його діяльність, формуючи міцну клієнтську базу.

В процесі формування системи управління фінансовою діяльністю банку важливого значення набувають методики аналізу його фінансово-господарської діяльності. Провідне місце повинні займати питання поглибленого аналізу таких напрямків, як резерви зростання фінансових показників, доходи, витрати, фінансовий стан, тощо.

Постановка завдання. Завданням статті є визначення теоретико-методичних положень впливу прибутку на фінансову стійкість комерційного банку.

Традиційно найбільш загальною проблемою для комерційних банків є забезпеченість належного рівня прибутку та вплив на його діяльність. Варіанти вирішення даного питання розглядаються в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: Балабанов І.Т., Мороз Н.В., Мороз Т.П., Пантелеєв В.П., Стоянова Є.С., Тарасова Г.М., Халява С.П., Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н., Брігхем І., Бакстер Н., Бреддік У., Сінкі Дж., Роуз П., Тімотті У.. В більшості підходів аналізується

структура прибутку, фактори впливу на нього та проблеми розвитку, на цій основі розробляють пропозиції щодо можливих шляхів покращення.

Результати дослідження. Аналіз сутності поняття «прибуток банку» - як відображення якості банківської діяльності, показав, що більшість вітчизняних науковців трактують його з точки зору бухгалтерського підходу. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Звіт про фінансові результати» прибуток - це сума, на яку доходи перевищують, пов'язані з ними, витрати [1].

Пантелеєв В.П. та Халява С.П. вважають фінансову стійкість своєрідним відображенням перевищення доходів над витратами. Зазначається, що високий рівень стійкості визначає прибутковість банку [2].

На думку Мороз Н.В. та Мороз Т.П., прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, що гарантує стабільний дохід [3]. Сформована також думка про те, що прибутковість – це періодично відновлювана здатність банку, як гарантія кредитоспроможності та його здатності вийти з скрутного становища.

Доцільним було б навести власне визначення прибутку, що визначається як, фінансовий результат діяльності за - для забезпечення стійкого стану банку та з можливістю покриття непередбачуваних випадків. Оскільки, формування банківського доходу здійснюється за рахунок таких основних операцій, як: кредитних, розрахункових та грошових операцій.

Прибуток, як об'єктивний показник, характеризує стан життєвого циклу виробничих і фінансових структур банківської діяльності в процесі проходження кожного етапу їх розвитку, залежить від ряду факторів:

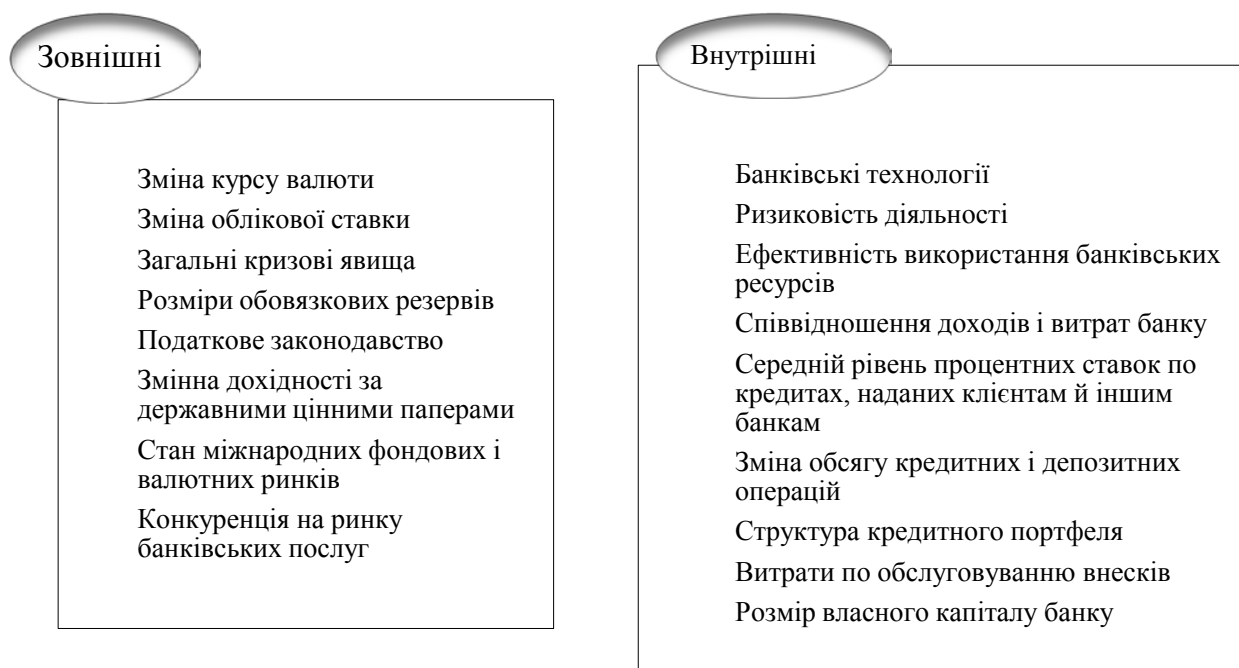

Рис. 1 Фактори впливу на прибуток банку [4, 2]

Найбільшого впливу на прибуток комерційного банку завдають зовнішні фактори, які не залежать від його діяльності, наприклад:

1. Економічні кризи, в період яких знижуються доходи населення в цілому, зростає кількість неплатежів та скорочується структура активів. Таким чином, знижується рівень прибутковості та надійності банківських установ.

2. Кредитна політика підтримує стабільність національної валюти, стабілізується вартість національних грошей на внутрішньому ринку через зниження темпів інфляції, і відповідно на зовнішньому через укріплення її обмінного курсу.

3. Відсутність правової бази, яка б сприяла зменшенню ризикованості банківських операцій, збільшенню доходів та набору банківського інструментарію. В свою чергу, податкова політика дозволяє створювати економічну ефективність і соціальну справедливість, оптимально пов'язуючи інтереси держави з інтересами банківського сектору.

4. Валютна політика держави, яка повинна спрямовуватися на створення умов довіри внутрішньої економіки та іноземного бізнесу до національної валюти. За рахунок чіткого регулювання розвивається експорт, відбувається повернення в країну заробленої іноземної валюти, узгодженість інтересів експортерів та імпортерів. Відноситься до цього ж пункту й обсяг валютних резервів головного банку країни, який має забезпечувати економічну самостійність та стійке положення комерційного банку.

На сьогодні основними внутрішніми факторами, що впливають на прибуток банків України є:

- помірне нарощення банками активів та зобов'язань;
- загострення конкурентної боротьби за залучення вільних ресурсів на внутрішньому ринку;
- розвиток та більш широке використання альтернативних каналів продажу банківських продуктів;
- якість управління формуванням та використанням ресурсів банку, які б забезпечували достатній рівень надійності, ліквідності та рентабельності;
- рівень маркетингової політики (конкурентоспроможність банківських послуг, удосконалення технологій, ефективність цінової політики);
- нераціональна кредитна політика та ризикова діяльність, яка призводить до негативної діяльності банку та неможливістю пристосування до нестабільної економічної ситуації в країні.

Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку та його стійкості. Він необхідний для створення адекватних резервних фондів, стимулювання персоналу і керівництва до розширення та вдосконалення операцій, скорочення витрат і збільшення капіталу, який дає змогу збільшити обсяги і поліпшувати якість наданих послуг. Оскільки прибуток являє собою джерело формування капіталу, то чим вищий рівень його генерування в процесі діяльності банку, тим менші потреби в залученні фінансових коштів із зовнішніх джерел. За рахунок цього наявний вищий рівень самофінансування, забезпечення реалізацій стратегічних цілей, підвищення конкурентних позицій банку на ринку.

В процесі аналізу, було розглянуто рівень прибутковості комерційних банків-лідерів, та отримані такі результати.

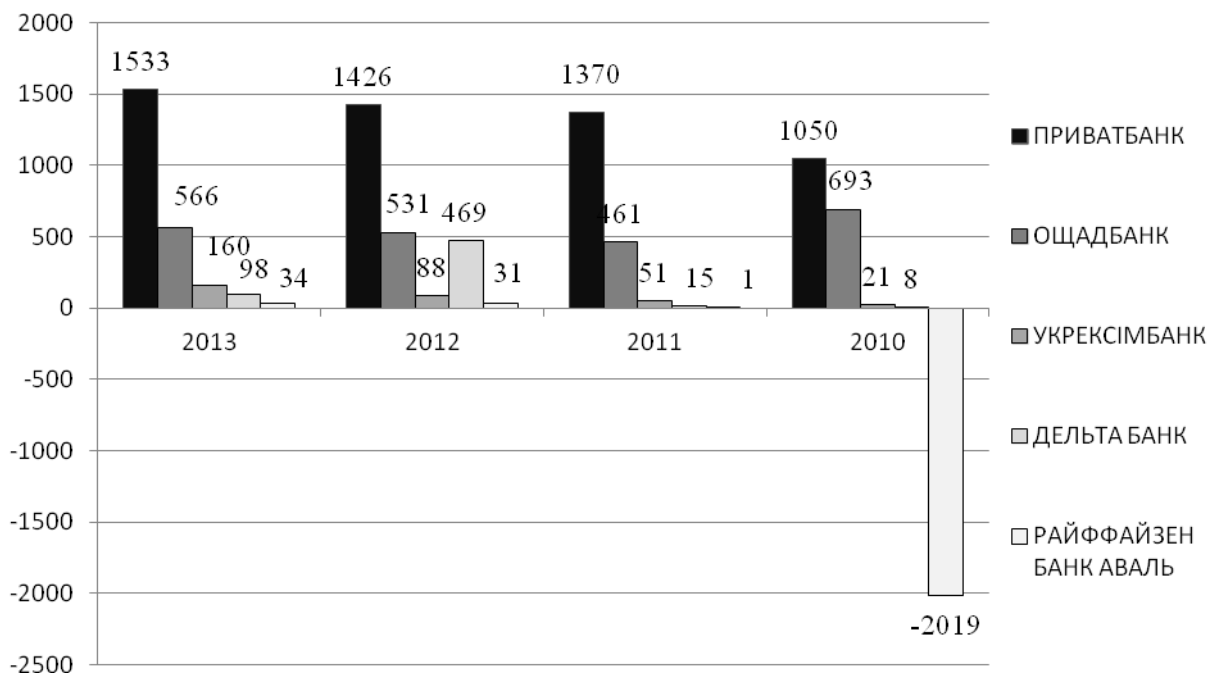

Рис. 2 Динаміка прибутків (млн. грн.) комерційних банків протягом 2010-2013 рр. [5]

Згідно аналітичним даним, вже на початок 2014 року ПАТ «ПриватБанк» збільшив свої прибутки до 1873 млн. грн.. Фінансові результати АТ «Ошадбанк», АТ «Укрексімбанк» відповідно зросла до 697 та 199 млн. грн.. ПАТ «Дельта Банк» і «Райффайзен Банк Аваль» збільшили свої прибутки до 303 та 730 млн. грн..

Зважаючи на сьогоднішні політичні та економічні негаразди в країні, рівень прибутковості все ж зростає. Відповідно банки займають фінансово стійке положення на ринку. Функціонування будь-якого банку та його успішна діяльність залежать від вміння приймати рішення, які дають змогу забезпечити на належному рівні ліквідність, прибуток та захист від негативного впливу банківських ризиків. Так, для фінансового менеджменту ефективне управління банківським прибутком є основою для діяльності системи і методів його планування. Основним завданням цих шляхів є зниження рівня витрат. Відповідно, для підвищення рівня прибутковості необхідно застосовувати наступні заходи:

1. Збільшення ресурсної бази та їх інвестиційного потенціалу, за рахунок нарощування власних грошових коштів банку.
2. Створення резервних фондів, які б гарантували покриття збитків та сприяли б зміцненню надійності й стабільності.
3. Розробка фінансового плану, який дозволить реально оцінити надходження і витрати в майбутньому. Постійно вивчаючи ризики та приймаючи заходи по їх зниженню.

Система планування прибутку комерційного банку

Рис. 3 Система планування прибутку та форми його реалізації в діяльності комерційного банку [2]

В сучасній практиці застосовується безліч різноманітних методів управління прибутковістю для забезпечення стійкого фінансового стану банку. Але, насамперед, з метою підвищення рівня прибутків необхідно здійснювати комплексний аналіз доходів та витрат, виявляти фактори впливу на них, збільшувати резерви діяльності. Також увагу потрібно надавати аналізу структурних компонентів прибутку, співвідношенню активів і пасивів, доходів та витрат для прогнозування фінансового стану комерційного банку.

Висновки. У результаті опрацьованого матеріалу сформовано визначення про те, що фінансову стійкість частково прирівнюють до прибутковості банку. Запропоновані визначення сутності прибутку дають можливість стверджувати, що прибуток від діяльності банку може підвищити рівень його фінансової стійкості, оскільки, з одного боку йде на покриття збитків, а з іншого є нарощуванням капіталу. Проте не можна ототожнювати ці два поняття, оскільки фінансова стійкість є більш широким поняттям. Враховуючи специфіку банківської сфери необхідно оцінювати періодичність, джерела та розміри прибутку та забезпечувати стабільність його тримання. З огляду на досліджуване поняття, потребує уваги й раціональний розподіл прибутку між його капіталізацією. В статті також було виведено систему управління прибутку, яка враховує зміни факторів зовнішнього середовища, форм організацій, ресурсного потенціалу, фінансового стану та інших параметрів функціонування банку.

За сучасних умов розвитку банківської діяльності головне завдання полягає в реалізації реальних шляхів мінімізації ризиків та отриманні достатніх прибутків для збереження коштів вкладників і підтримання життєдіяльності банку на належному рівні. І, таким чином, особливого розвитку набуває аналіз формування прибутку як одного з напрямів його управління, результати якого дозволяють менеджерам банку планувати ефективно діяльність банку з урахуванням підвищення стійкого фінансового стану.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із змінами і доповненнями від 16 жовтня 2012 року N 5463-VI
2. Криклій О. А., Масляк Н. Г. «Управління прибутком банку» монографія-Суми ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008-136 с. УДК:338.515:336.71 .
3. Мороз Н.В., Мороз Т.П. «Шляхи підвищення прибутковості банківських установ України» НУ «ЛП» 2009 рік, УДК 336.71
4. Пантелеєв В. П., Халява С. П. «Фінансова стійкість комерційного банку, проблеми регулювання» Банківська справа.- 1996.- № 1, 32-39 с.
5. Аналіз банків України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka>

ПРИБЫЛЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА

РУСИНА Ю.А., ЛИПИНСКАЯ Д.Ю.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Определение теоретико-методических положений влияния прибыли на финансовую устойчивость коммерческого банка.

Методика. Обработанные материалы украинских и зарубежных ученых, по прибыли, как общей составляющей устойчивого финансового положения.

Результаты. На основе проведенного исследования раскрыто основное содержание доходности и определены факторы влияния на его уровень в условиях нестабильной внешней среды. Рассмотрены проблемы обеспечения достаточного уровня банковской прибыли и необходимость эффективного его управления.

Научная новизна. В статье предложено современную систему планирования прибыли коммерческого банка.

Практическая значимость. Возможность качественного управления прибылью за счет правильно принятых стратегий.

Ключевые слова: *прибыль, финансовая устойчивость, управление и обеспечение прибыли, уровень доходности.*

PROFIT AS A COMPONENT OF THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE COMMERCIAL BANK

RUSINA Y., LIPINSKA D.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Determination of the theoretical and methodological regulations, impact the profit, for the financial stability of a commercial bank.

Methodology. Investigated materials of Ukrainian and foreign scientists, by earnings, as a component of overall sustainable financial position.

Findings. Based on research defined the main content of profitability and the factors influencing its level in an uncertain external environment. Considered problems of providing sufficient level of bank profits and the need for effective management.

Originality. This article presents a modern system of profit planning for commercial bank.

Practical Value. The possibility of quality management profit by properly adopted strategies.

Keywords: income, financial stability, governance and the profit rate of return.

УДК 339.138

ГЛАЗКОВА К.О.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРОБЛЕМИ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Обґрунтування проблем збутової політики на сучасному українському ринку та їх вплив на прибутковість підприємств.

Методика. Використаний загальновідомий STP-маркетинг в управлінні збутовою політикою та оцінювання ефективності управління збутовою політикою.

Результати. В процесі дослідження збутової політики, виявлення проблем, які зменшують прибуток підприємства та впливають на ефективну діяльність розподілу.

Наукова новизна. Пропонування видів вдосконалення збутової політики на підприємстві та шляхи досягнення підвищення прибутку.

Практична значимість. Можливість досягнення високих показників прибутковості та уникнення втрат прибутку.

Ключові слова: збутова політика, прибутковість, підприємство, STP-маркетинг.

Вступ. У сучасних умовах функціонування торговельних підприємств на ринку, які характеризуються рівнем ризику і невизначеністю, використання інструментів стратегічного менеджменту та стратегічного маркетингу в управлінні збутовою діяльністю є єдиною й необхідною передумовою його вдосконалення, що забезпечить підприємству не тільки короточасний комерційний успіх, але й посилить стратегічне спрямування його діяльності. Серед причин, що обумовлюють зростання значущості збутової діяльності, слід зазначити такі: переміщення ключових управлінських рішень у збутові ланки, підвищення значення маркетингових методів конкуренції в боротьбі за покупця, раціоналізація збутових процесів, проблеми ефективного функціонування підприємств у довгостроковій перспективі.

Постановка завдання. Об'єктом дослідження є збутова політика, предметом – шляхи досягнення прибутковості підприємства. Проблеми збуту українським підприємствам необхідно вирішувати під час розробки маркетингової політики. Саме на цьому етапі слід прийняти рішення стосовно вибору ринків збуту, методів збуту і його стимулювання. Розробка збутової політики підприємства передбачає визначення